

RESOLUTIE

van de Parlementaire Vergadering Euronest over de versterking van de samenwerking binnen het Oostelijk Partnerschap op energiegebied, met het oog op de uitvoering van de Klimaatovereenkomst van Parijs van 2015

(2018/C 99/04)

DE PARLEMENTAIRE VERGADERING EURONEST,

- gezien de oprichtingsakte van de Parlementaire Vergadering Euronest van 3 mei 2011,
 - gezien de gezamenlijke verklaring van de topbijeenkomst van het Oostelijk Partnerschap die op 21 en 22 mei 2015 plaatsvond in Riga,
 - gezien het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en het bijbehorende Protocol van Kyoto,
 - gezien de Overeenkomst van Parijs en Besluit 1/CP.21 van de Conferentie van de Partijen die van 30 november tot en met 11 december 2015 in Parijs is gehouden,
 - gezien de agenda voor duurzame ontwikkeling tot 2030, die op 25 september 2015 is goedgekeurd op de VN-top inzake duurzame ontwikkeling, met name de in 2030 vastgestelde VN-doelstellingen 7 „betaalbare en schone energie” en 13 „klimaatmaatregelen”,
 - gezien de resolutie van de Parlementaire Vergadering Euronest van 22 maart 2016 over de beleidsontwikkeling op het gebied van niet-conventioneel gas en de mogelijke effecten ervan op de energiemarkten in de EU en de Oost-Europese partnerlanden,
 - gezien de associatieovereenkomsten tussen de EU, enerzijds, en Georgië, Moldavië en Oekraïne, anderzijds, met name de bepalingen over de samenwerking op energiegebied,
 - gezien de brede en versterkte partnerschapsovereenkomst (CEPA) die op 21 maart 2017 is geparafeerd tussen de EU, enerzijds, en Armenië, anderzijds, met name de bepalingen over de samenwerking op energiegebied,
 - gezien de gezamenlijke verklaring die de ministers van Buitenlandse Zaken van de Visegradgroep na hun bijeenkomst op 12 april 2017 in Warschau over het Oostelijk Partnerschap hebben uitgebracht en waarin het perspectief van een EU-lidmaatschap wordt geboden aan de landen van het Oostelijk Partnerschap die in een dergelijk lidmaatschap geïnteresseerd zijn,
 - gezien de resolutie van het Europees Parlement van 6 oktober 2016 over de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs en de VN-conferentie van 2016 over klimaatverandering in Marrakesh ⁽¹⁾,
 - gezien de ministeriële verklaring over milieu en klimaatverandering in het Oostelijk Partnerschap, die de ministers van Milieubeheer van de EU-lidstaten en de landen van het Oostelijk Partnerschap op 18 oktober 2016 hebben goedgekeurd,
 - gezien het wetgevingspakket van de Commissie van 30 november 2016 inzake „schone energie voor alle Europeanen”,
 - gezien het gezamenlijke werkdocument van de diensten van de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden van 15 december 2016 over „het Oostelijk Partnerschap — Focus op centrale prioriteiten en resultaten” (SWD(2016) 467),
- A. overwegende dat op de VN-klimaatconferentie in december 2015 in Parijs 193 ondertekenende landen een globale overeenkomst hebben bereikt met doelstellingen en mechanismen om te reageren op de klimaatverandering en bindende verplichtingen vast te stellen; overwegende dat de EU in Parijs heeft toegezegd de binnenlandse broeikasgasemissies tegen 2030 met ten minste 40 % te zullen verminderen ten opzichte van 1990; overwegende dat de Overeenkomst van Parijs op 4 november 2016 in werking is getreden;

(¹) Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0383.

- B. overwegende dat de partijen bij de Overeenkomst van Parijs met het oog op een substantiële emissiereductie de koolstofintensiteit van hun energiesystemen moeten aanpakken en een ambitieuze strategie moeten uitvoeren voor de overgang naar koolstofarme markten in een mondiale economie;
- C. overwegende dat de deelnemers aan de in 2015 in Riga gehouden top van het Oostelijk Partnerschap nogmaals hebben aangegeven de bilaterale en multilaterale samenwerking op het gebied van klimaatverandering en energie verder te willen verdiepen; overwegende dat de EU en haar Oost-Europese partners in het verlengde van de herziening van het Europees nabuurschapsbeleid in november 2015 meer aandacht hebben besteed aan energiezeekerheid en klimaatmaatregelen;
- D. overwegende dat de EU in het kader van het Europees nabuurschapsinstrument en de tweede meerjarige programmeringsfase tot 2020 centrale prioriteiten voor de samenwerking op energiegebied binnen het Oostelijk Partnerschap heeft aangegeven, uitgaande van de in Riga vastgestelde prioriteiten en de twintig resultaten voor 2020 die de Commissie en de EDEO in hun gezamenlijke document van 15 december 2016 voorstellen;
- E. overwegende dat de EU de basis heeft gelegd voor een EU-brede energie-unie om daarmee zekere, duurzame en concurrerende energie voor elke Europeaan te garanderen; overwegende dat de energie-unie tot doel heeft de Europese energiesector te integreren, het probleem van versnipperde energiemarkten aan te pakken met een doeltreffendere coördinatie van het energiebeleid, energie onbelemmerd over nationale grenzen te laten stromen, investeringen in nieuwe capaciteit en infrastructuur te stimuleren om het energieaanbod te diversifiëren, alsmede huishoudens financieel te ontlasten, banen te creëren en de groei te bevorderen; overwegende dat de energie-unie met deze doelstellingen de nakoming van de verbintenissen van de EU uit de Overeenkomst van Parijs ondersteunt en de weg wijst naar een coherente aanpak om zowel op energie- als op klimaatgebied de beleidsdoelstellingen te verwezenlijken en daarmee een mondiale en alomvattende overgang naar een concurrerende, koolstofarme economie te verzekeren;
- F. overwegende dat de Oost-Europese partners moeten omgaan met een vraag naar energie die sneller toeneemt dan het EU-gemiddelde; overwegende dat hun economieën veel energie-intensiever zijn dan die van een gemiddeld EU-land en dat deze energie-inefficiëntie een rem zet op hun inspanningen om de klimaatverandering tegen te gaan;
- G. overwegende dat de Oost-Europese partners zich in een pril ontwikkelingsstadium bevinden op de weg naar een vrije markt en prijsvorming in de energiesector via de markt; overwegende dat een gebrek aan hervormingen in de energieregulering en aan investeringen vanuit de privésector de overgang naar een liberale energiemarkt in de weg staat;
- H. overwegende dat, om het perspectief van een EU-lidmaatschap te kunnen bieden aan de landen van het Oostelijk Partnerschap die daarin geïnteresseerd zijn, zowel politieke steun vereist is als projecten moeten worden bevorderd die aansluiten bij het beleid en de goede praktijken van de EU, waaronder de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs;

Nastreven van gemeenschappelijke politieke doelen en naleven van verbintenissen

1. deelt de opvattingen van de partijen bij de Overeenkomst van Parijs over klimaatverandering, omdat deze een bedreiging vormt voor vrede en stabiliteit, de mondiale economische welvaart, de armoedebestrijding en een duurzame ontwikkeling; is verheugd dat de partijen zich ertoe verplicht hebben collectieve maatregelen te nemen om de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging tot duidelijk minder dan 2 °C ten opzichte van het pre-industriële niveau te beperken en significante nadelige klimaatgerelateerde effecten te voorkomen;
2. spreekt er zijn tevredenheid over uit dat alle EU-lidstaten en de Oost-Europese partnerlanden zich aan de Overeenkomst van Parijs hebben verbonden en verzoekt de autoriteiten van de landen die dit nog niet gedaan hebben, het ratificatieproces snel af te ronden; neemt kennis van de „voorgenomen nationaal bepaalde bijdragen” (INDC's) die de EU-lidstaten en de partners hebben ingediend met het oog op de vermindering van de broeikasgasemissies; dringt er bij de regeringen van de EU-lidstaten en de partnerlanden op aan hun INDC's op te trekken, uitgaande van de Overeenkomst van Parijs en de VN-doelstellingen voor een duurzame ontwikkeling tot 2030; wijst op het belang van nationale energie- en klimaatplannen om te kunnen programmeren en ervoor te zorgen dat de hand wordt gehouden aan de geactualiseerde, van elk land verwachte bijdrage aan de uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Overeenkomst van Parijs; onderstreept dat de partijen verplicht zijn de omvang van de broeikasgasemissies op transparante wijze te bewaken, te rapporteren en te verifiëren;

3. is van mening dat voor het halen van de in de Overeenkomst van Parijs opgenomen doelstellingen grote structurele veranderingen in de economie en het energiebestel van de partijen nodig zijn, o.a. een geleidelijke verschuiving naar een sterker gediversifieerde energiemix, het stimuleren van duurzame energiebronnen en de verbetering van de energie-efficiëntie in alle sectoren, waaronder het vervoer en de bouwsector;
4. onderstreept de centrale rol van het ontwikkelen van hernieuwbare energie en het verbeteren van de energie-efficiëntie bij de vermindering van de broeikasgasuitstoot in alle energiesectoren, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de naleving van de verplichtingen die voor de afzonderlijke partijen voortvloeien uit de Overeenkomst van Parijs; is van mening dat beleidsmaatregelen ter bevordering van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie aanjagers van de economische groei en de werkgelegenheid zijn; verzoekt de Commissie en de autoriteiten van de EU-lidstaten en de Oost-Europese partners een geïntegreerd pakket maatregelen samen te stellen om het gebruik van hernieuwbare energie te stimuleren en de energie-efficiëntie te verbeteren, met daarnaast prikkels om energiebesparingen in alle economische sectoren te realiseren, met name in de bouw en het vervoer; dringt er tevens op aan dat de maatregelen gericht op het gebruik van hernieuwbare energie en op energie-efficiëntie ook worden ingevoerd op alle gebieden die van belang zijn voor de productie, het transport, de distributie en de opslag van energie;
5. onderstreept dat de opname van grote hoeveelheden stroom die wordt opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen, het geleidelijk decentraliseren van de elektriciteitsopwekking uit die bronnen en alternatieve brandstoffen, alsmede het in staat stellen van de consument om bijvoorbeeld mee te werken aan vraagrespons een modernisering van de netten vereisen, met regionale en grensoverschrijdende samenwerking om de interoperabiliteit van die netten te verzekeren; verzoekt de Commissie en de autoriteiten van de Oost-Europese partners de ontwikkeling van interconnectie-infrastructuur en slimme netten te ondersteunen;
6. is voorstander van een marktgericht energiebeleid dat gebaseerd is op open en eerlijke mededinging tussen de energieleveranciers en van markttransparantie; benadrukt dat de energie-unie van de EU de totstandbrenging van een pan-Europese energiemarkt inhoudt, waarop de Oost-Europese partners belangrijke spelers zijn; dringt er bij de Commissie en de autoriteiten van de Oost-Europese partners op aan de marktregels voortdurend tegen het licht te houden en aanpassingen voor te stellen om een gunstiger klimaat voor investeringen in hernieuwbare energiebronnen te creëren als de markt daar niet in slaagt, en projecten op het gebied van energie-efficiëntie te stimuleren; onderstreept dat het van belang is stimuleringsmaatregelen voor hernieuwbare energie in te voeren om daarmee een gelijk speelveld te creëren voor hernieuwbare energiebronnen en fossiele brandstoffen, en op lange termijn de subsidies af te schaffen die voor de traditionele brandstoffen voor de energieproductie gelden en de energiemarkten verstoren;
7. benadrukt dat er voor een aantrekkelijk bedrijfsklimaat en een passend regelgevingskader moet worden gezorgd om de privésector te bewegen tot het investeren in hernieuwbare energiebronnen, de bijbehorende transmissie-infrastructuur en de grensoverschrijdende handel in stroom uit hernieuwbare bronnen;
8. verzoekt de autoriteiten van de met de EU geassocieerde partners hun wetgeving sneller aan te passen aan de EU-wetgeving inzake klimaatverandering en energie, zoals in de associatieovereenkomsten bepaald; onderstreept in dit verband het belang van samenwerking met de Energiegemeenschap, de Commissie en de EU-lidstaten met het oog op het scheppen van de juridische, institutionele, financiële, economische en technologische voorwaarden voor een geleidelijke overgang naar een koolstofarme ontwikkeling; is verheugd over de recente uitbreiding van de Energiegemeenschap met Georgië, maar benadrukt tegelijk dat volledig moet worden voldaan aan de daarin genoemde lidmaatschapsbepalingen; is verheugd over de aanvraag van Belarus om in deze organisatie de status van waarnemer te verkrijgen;
9. verzoekt de Commissie meer steun en bijstand bij de capaciteitsopbouw te verlenen aan de Oost-Europese partners die bezig zijn met de uitvoering van maatregelen die een effect hebben op de vermindering van de broeikasgasemissies;
10. verzoekt de Commissie en de autoriteiten van de EU-lidstaten om de Oost-Europese partners die uitzicht willen houden op het EU-lidmaatschap, te helpen bij de opstelling van een nationaal plan voor energie en klimaatverandering voor 2021-2030, de financieringsbronnen daarvoor vast te leggen en de uitvoering te faciliteren;
11. onderstreept dat gas een centrale rol speelt in de overgang naar koolstofarme energiesystemen in Europa en complementair is aan hernieuwbare energie; is in dit verband van mening dat het diversifiëren van de energiebronnen en aanvoerroutes, met inbegrip van de mogelijkheid van bidirectionele gasstromen, essentieel is voor de energiezekerheid van de EU-lidstaten en de Oost-Europese partners en hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen met betrekking tot de aanpak van de klimaatverandering te voldoen; benadrukt de rol van een gedecentraliseerde

binnenlandse energievoorziening; is verheugd over de opening of aanleg van onderlinge verbindingen in het gasnet en bidirectionele stromen in de zuidelijke gascorridor en over nieuwe voorzieningen die de in- en uitvoer mogelijk maken van vloeibaar aardgas, inclusief de winning van aardgas uit conventionele en onconventionele bronnen; merkt op dat nieuwe routes niet mogen leiden tot een grotere afhankelijkheid van dominante gasproducenten of een ondermijning van de regionale energiezekerheid of de strategie van de energie-unie van de EU; onderstreept dat alle nieuwe onderdelen van leidinginfrastructuur in zee en op land moeten voldoen aan de milieuvorschriften en de centrale beginselen die in de relevante EU-wetgeving zijn verankerd; benadrukt dat de aanleg van de North Stream 2-leiding in zee negatieve gevolgen voor de regionale gasmarkt zal hebben en met name een nadelig effect zal hebben op het Oekraïense systeem voor gasdoorvoer; verzoekt de EU en de Oost-Europese partners het doorvoerpotentieel van de regio verder te onderzoeken en zich te onthouden van deelname aan projecten die haaks staan op de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag betreffende de Energiegemeenschap en de associatieovereenkomsten tussen de EU en Georgië, Moldavië en Oekraïne;

12. is van mening dat elke staat soeverein is in de keuze van zijn energiemix; herhaalt evenwel zijn verzoek aan de Belarussische autoriteiten om de bouw van de kerncentrale in Astravets en de uitbreiding van de kalkwinning in Khatsislaw stop te zetten totdat de ontwikkeling en exploitatie op open en transparante wijze zijn onderworpen aan een echt onafhankelijke milieueffectbeoordeling, waarbij de strengste internationale normen voor kern- en milieuveiligheid volledig in acht worden genomen; vraagt ook dat alle belanghebbenden bij de beoordeling worden betrokken om te garanderen dat er geen compromissen worden gesloten die ten koste gaan van de milieubescherming en de nucleaire veiligheid; verzoekt de betrokken EU-lidstaten en Oost-Europese partners de hand te blijven houden aan de veiligheidsmaatregelen voor hun kerncentrales en de desbetreffende apparatuur, en wel overeenkomstig de internationale normen, met name door zich te houden aan de rapporten van de Internationale Organisatie voor Atoomenergie, en in adequate veiligheidssystemen voor hun nucleaire installaties te voorzien;

Verbetering van de samenwerking bij het energiebeleid en uitbreiding van succesvolle projecten

13. juicht toe dat de EU en de Oost-Europese partners zich gezamenlijk hebben verplicht tot een intensievere samenwerking bij milieuvraagstukken en de klimaatverandering en tot het bevorderen van een duurzame en inclusieve economische ontwikkeling, zoals bevestigd in de verklaring van de allereerste ministersbijeenkomst van het Oostelijk Partnerschap op 18 oktober 2016, die aan deze thema's gewijd was;
14. steunt de prioriteiten van het Oostelijk Partnerschap op energiegebied tot 2020, zoals uiteengezet in de tweede fase van de meerjarige programmering van het Europees nabuurschapsinstrument; is van mening dat die prioriteiten aansluiten bij de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs;
15. benadrukt het belang van onderzoek en innovatie met betrekking tot klimaatverandering en beleidsmaatregelen op energiegebied; wenst dat de EU en de Oost-Europese partners tot een samenwerking komen bij hulpbronnefficiënte en emissiearme technieken en de overdracht daarvan, alsmede bij innovatie, om het aanpassingsvermogen van hun economie te vergroten;
16. benadrukt hoe belangrijk het voor de Oost-Europese partners is dat de energiediplomatie een grotere rol krijgt bij het bevorderen van beleid en programma's, geavanceerde schone energietechnologie, het delen van ervaringen en goede praktijken, alsook het gebruik van een financieel pakket voor investeringen buiten de EU;
17. is verheugd over de inspanningen van de Oost-Europese partners om hun energiebronnen te diversifiëren, bijvoorbeeld Moldavië dat met succes het door de EU gefinancierde project „energie en biomassa” heeft uitgevoerd, dat heeft bijgedragen tot een grotere productie van hernieuwbare energie en een diversifiëring van de energievoorziening in het land; is ingenomen met de inspanningen van Georgië en Oekraïne om de energie-efficiëntie van wooncomplexen te verbeteren, en met de inspanningen van Armenië om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen; complimenteert Azerbeidzjan omdat het zich inzet voor de goedkeuring van nieuwe wetgeving en de vervanging van verouderde technologie en installaties door moderne, teneinde de doelstellingen van de Klimaatovereenkomst van Parijs van 2015 en andere internationale normen te halen; benadrukt dat in de conflictgebieden in de Oost-Europese partnerlanden ondanks de politieke situatie voldoende internationale gouvernementele en niet-gouvernementele milieuprojecten moeten worden uitgevoerd om het milieu ten behoeve van de bevolking te beschermen; benadrukt dat in dit verband een specifieke beleidsmaatregel in het kader van het Oostelijk Partnerschap inclusief dient te zijn;
18. vindt het verheugend dat het Oost-Europees Partnerschap voor energie-efficiëntie en milieu („E5P”), dat gericht is op een snellere uitvoering van belangrijke energie-efficiëntie- en milieuprojecten, onlangs is uitgebreid tot alle Oost-Europese partners;

19. geeft zijn krachtige steun aan de verplichtingen die voor de periode 2016-2020 zijn aangegaan in het kader van het Burgemeestersconvenant Oost („CoMo East”), waarin duizenden lokale en regionale overheden zijn verenigd die samen werken aan de verwezenlijking van de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU; moedigt de gemeenten in de Oost-Europese partnerlanden aan om hun actieplannen voor duurzame energie en het klimaat uit te voeren met financiële steun van CoMo East en daarbij te zoeken naar manieren om de investeringen op te schalen, zoals het samenvoegen van projecten en andere technische bijstand;
20. is verheugd dat nu alle Oost-Europese partners onder het EU4Energy-initiatief vallen, dat bedoeld is om de wettelijke en regelgevende randvoorwaarden te verbeteren, voor een gunstiger investeringsklimaat te zorgen en via centrale infrastructuurprojecten een bijdrage te leveren aan de samenwerking; steunt het door de EU gefinancierde beleidsproject Clima East, waaruit steun aan de Oost-Europese partners wordt verleend voor de aanpak van het klimaatbeleid en de nauwe samenwerking tussen de ministeries voor Milieubeheer, Ecologie en Natuurbescherming van de zes partnerlanden en de Commissie met het oog op de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs;
21. is verheugd over de samenwerking tussen de EU en de Oost-Europese partners om de gasvoorziening te verzekeren, met name wat betreft de capaciteiten om aardgas vanuit Hongarije, Polen en Slowakije naar Oekraïne te pompen en vanuit Roemenië naar Moldavië;
22. dringt bij de EU-lidstaten en de Oost-Europese partners aan op een betere uitvoering van de eerder bereikte akkoorden over een uitbreiding van de transportcapaciteit voor aardgas van Bulgarije en Griekenland via Roemenië naar Oekraïne;
23. is er voorstander van dat de financiële instrumenten op één lijn worden gebracht met de beleidsmaatregelen en plannen die worden gestimuleerd door de EU, de Oost-Europese partners en internationale en regionale organisaties, waaronder financiële instellingen, banken en donors uit afzonderlijke landen, om een koolstofarme ontwikkeling te bevorderen;
24. verzoekt haar covoorzitters deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van het Europees Parlement, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de commissaris voor Europees Nabuurschapsbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen, de Europese Dienst voor extern optreden, de regeringen en parlementen van de EU-lidstaten en de Oost-Europese partnerlanden.
